

PATVIRTINTA

Nacionalinio akreditacijos biuro
prie Ūkio ministerijos direktoriaus
2017 m. birželio 23 d. įsakymu
Nr. V-16

POLITIKA DĖL MATAVIMŲ SIETIES

1. Šis dokumentas nustato Nacionalinio akreditacijos biuro prie Ūkio ministerijos (toliau – Biuras) politiką dėl matavimų sieties, atsižvelgiant į standartų LST EN ISO/IEC 17025, LST EN ISO 15189, tarptautinių dokumentų ILAC P10, ILAC G24, ILAC P14 reikalavimus ir yra taikomas atitikties įvertinimo įstaigoms (toliau – AĮĮ): tyrimų/bandymų/kalibravimo ir medicinos laboratorijoms bei (kur tinka) kontrolės ir produktų sertifikavimo įstaigoms.

2. Biuro akredituotų AĮĮ atliekami matavimai ir kalibravimai turi turėti metrologinę sietį su Tarptautine vienetų sistema (SI).

3. Fizikinių dydžių vienetai turi būti perduodami kalibravimo būdu nepertraukiama sieties schema.

4. Kalibravimas, parenkant tinkamą kalibravimo taškų skaičių, turi būti atliekamas mažiausiai tame matavimo intervale, kuriame etalonas, matavimo priemonė ar įrenginys bus naudojami.

5. AĮĮ turi turėti patvirtintą pamatinių etalonų ir kitų matavimo priemonių bei įrenginių kalibravimo planą/grafiką bei jų kalibravimo periodiškumo nustatymo tvarką.

6. Etalonai, matavimo priemonės ir įrenginiai, kuriuos naudoja akredituotos AĮĮ, (įskaitant pagalbines matavimo priemones), turintys svarbios reikšmės matavimo rezultatui, turi būti kalibruoti (pasirinktinai):

6.1. Nacionalinių metrologijos institutų (toliau – NMI), pasirašiusių Metro konvencijos pagrindu parengtą Daugiašalį nacionalinių etalonų ir kalibravimo bei matavimų liudijimų, išduotų nacionalinių metrologijos institutų, pripažinimo susitarimą (toliau - CIPM MRA) su Tarptautiniu svarsčių ir matų biuru (toliau – BIPM). NMI sąrašas yra skelbiamas interneto svetainėje adresu <http://www.bipm.org/>.

Pastabos:

1. NMI teikiamos paslaugos, kurios patenka į CIPM MRA susitarimo sritį, t.y. NMI Kalibravimo ir matavimo galimybės (CMC), yra skelbiamos Tarptautinio svarsčių ir matų biuro Raktinių palyginimų duomenų bazės (toliau - BIPM KCDB) C priede adresu <http://kcdb.bipm.org/>.

2. Kai kurių NMI išduodami kalibravimo liudijimai yra žymimi CIPM MRA logotipu, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad žymėjimas logotipu nėra privalomas, BIPM KCDB duomenų bazė yra pagrindinis informacijos šaltinis.

6.2. akredituotų kalibravimo laboratorijų, kai jas akreditavusios nacionalinės akreditacijos įstaigos yra Europos akreditacijos organizacijos (EA) Daugiašalių pripažinimo susitarimo (MLA) ir/arba Tarptautinės laboratorijų akreditavimo kooperacijos (ILAC) Abipusio pripažinimo susitarimo (MRA) ir/arba regioninių susitarimų, pripažįstamų ILAC, signatarės kalibravimo srityje.

7. Išimtiniais atvejais, kai negali būti įvykdyti 6 p. nurodyti reikalavimai, gali būti (pasirinktinai):

7.1. naudojamos NMI paslaugos, kurios nepatenka į CIPM MRA susitarimo sritį arba 6.2 p. išvardytų akredituotų kalibravimo laboratorijų neakredituotos kalibravimo paslaugos. Šiais atvejais, kartu su kalibravimo liudijimais, turi būti pridedamos neakredituotoms kalibravimo paslaugoms naudotų pamatinių etalonų kalibravimo liudijimų kopijos, kaip vienas svarbiausių matavimų sieties įrodymų. Naudotų pamatinių etalonų kalibravimo liudijimus turi būti išdavę 6.1 p. ir/arba 6.2 p. reikalavimus tenkinantys NMI ir/arba kalibravimo laboratorijos;

7.2. atliekamas matavimo priemonių vidinis kalibravimas, atitinkantis standarte LST EN ISO/IEC 17025 nustatytus reikalavimus, taikomus akredituotoms kalibravimo laboratorijoms. Matavimo sietis neužtikrinama, jei vidinius kalibravimus atlieka laboratorija, nevykdanti standarto LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimų, taikomų kalibravimo laboratorijoms.

Pastaba. Laboratorijų, atliekančių vidinius kalibravimus, vertinimo kriterijai ir įvertinimo tvarka yra nustatyti Laboratorijų akreditavimo kriterijuose, akredituojant standartų LST EN ISO/IEC 17025:2005 ir LST EN ISO 15189:2013 atitikčiai, patvirtintuose Biuro direktoriaus įsakymu.

8. AII, perkančios 7.1 p. numatytas paslaugas, privalo įsitikinti, kad atlikusios kalibravimą įstaigos matavimų sieties įrodymai ir matavimų neapibrėžtis yra tinkami. Šie įrodymai gali būti, tačiau neapsiriboti:

8.1. informacija apie kalibravimo metodų įteisinimą/patvirtinimą;

- 8.2. matavimo neapibrėžties įvertinimo procedūros;
- 8.3. informacija apie matavimo rezultatų sietį;
- 8.4. kalibravimą atliekančių darbuotojų kompetencijos ir įgaliojimų įrodymai;
- 8.5. kalibravimo kokybės kontrolės dokumentai;
- 8.6. dokumentacija apie aplinkos sąlygas;
- 8.7. kalibravimo veiklos vidaus auditų rezultatai.

AĮI turi gauti ir saugoti įstaigos kompetencijos įvertinimo įrodymus vadybos sistemoje nustatyta tvarka.

9. Jeigu matavimų sieties užtikrinimas naudojant SI sistemos vienetus yra techniškai neįmanomas ir negali būti pritaikyti 6 p. ir 7 p. nurodyti reikalavimai, turi būti taikomi standarto LST EN ISO/IEC 17025:2005 5.6.2.1.2 p. ir/arba standarto LST EN ISO 15189:2013 5.3.1.4 p. numatyti atvejai. AĮI turi dokumentuoti ir saugoti šių veiksmų įrodymus vadybos sistemoje nustatyta tvarka.

10. Matavimų sietis cheminiuose, mikrobiologiniuose ir medicininiuose tyrimuose turi būti užtikrinta (kur tinka) taikant paliudytasias (sertifikuotąsias) pamatines medžiagas (PPM) ar pamatines medžiagas (PM). Sietis yra užtikrinama, jeigu:

10.1. naudojamos PPM yra pagamintos NMI ir skelbiamos BIPM KCDB duomenų bazėje arba yra pagamintos pamatinių medžiagų gamintojo, akredituoto standarto EN ISO 17034 atitikčiai, ir patenka į jo akreditavimo sritį;

10.2. naudojamos PPM, kurios yra įtrauktos į BIPM Jungtinio komiteto siečiai laboratorinėje medicinoje (JCTLM) duomenų bazę ir yra skelbiamos adresu <http://www.bipm.org/jctlm/>.

10.3. naudojamos (tik išimtiniais atvejais) kitų pamatinių medžiagų gamintojų pagamintos PPM ir PM, jeigu laboratorija įrodo, kad kiekviena PPM ir PM tinka naudoti pagal paskirtį, kaip reikalaujama standarto LST EN ISO/IEC 17025:2005 4.6.2 p. ir/arba standarto LST EN ISO 15189:2013 5.3.2 p.
